

Sammanställning av budgetförslag inom energi- och klimatområdet i budgetpropositionen för 2024

Förstärkning av Klimatklivet

Klimatklivet föreslås förstärkas med 800 miljoner kronor 2024, 2 miljarder kronor 2025 respektive 2,5 miljarder kronor 2026. Stöd ska lämnas för marknadsintroduktion av klimatsmart teknik inom till exempel elektrobränslen, bättre avfallshantering och produktion av biogas. Även satsningar på laddinfrastruktur för elbilar, lätta och tunga elfordon och eldrivna arbetsmaskiner ska stödjas.

Förstärkning av Industriklivet

100 miljoner kronor per år under 2024 och 2025 tillförs till Industriklivet för att stödja viktiga satsningar för industrins omställning och för utvecklingen av CCS-relaterade tekniker.

Utökade stöd för tunga och lätta elfordon

En ökning av anslaget för marknadsintroduktionsstöd till eldrivna och andra miljövänliga tunga fordon och arbetsmaskiner föreslås med 992 miljoner kronor 2024, 1 493 miljoner kronor 2025, respektive 2 023 miljoner kronor 2026.

En ökning av anslaget för marknadsintroduktion av lätta ellastbilar föreslås med 450 miljoner kronor 2024, 550 miljoner kronor 2025 respektive 660 miljoner kronor 2026.

Förstärkt anslag för laddinfrastruktur

I budgetpropositionen tillförs anslaget 1:10 Laddinfrastruktur 450 miljoner för 2025 och 620 miljoner för 2026. Tillsammans med tidigare satsningar uppgår tillgängliga medel på detta anslag till 2,5 miljarder för perioden 2024 till 2026.

Tillfällig skrotningspremie införs

En tillfällig ettårig skrotningspremie föreslås för den som skrotar en äldre bil och väljer att köpa eller leasa en elbil istället där 250 miljoner kronor anslås 2024 respektive 250 miljoner kronor 2025.

Anslaget för klimatbonusbilar ökas

Anslaget för klimatbonus tillförs medel till de som på grund av de långa leveranstiderna ännu inte fått bonusen utbetald, men beställt en klimatbonusbil senast den 8 november 2022. 1 300 miljoner kronor avsätts för 2024.

Satsning på kortade tillståndsprocesser

Regeringen föreslår en satsning på 123 miljoner kronor per år mellan 2024 och 2026 i för att förstärka myndigheternas förutsättningar att snabba på tillstånds- och tillsynsprocesserna för miljöprövningar. Regeringen föreslår att länsstyrelserna tillförs 100 miljoner kronor, Sveriges Domstolar 10 miljoner kronor och Naturvårdsverket 13 miljoner kronor. Därigenom ges myndigheterna bättre förutsättningar för en snabb och effektiv handläggning.

Elstöd för elintensiva företag

Anslaget Elstöd tillförs 500 miljoner kronor 2024 för det fall att det blir aktuellt att lämna stöd till elintensiva företag med kraftigt ökade elkostnader även den kommande vintern.

Den gångna vintern såg regeringen ett behov av att på kort sikt lindra de snabbt uppkomna problemen i energiförsörjningen med höga priser som följd. Om det återigen blir höga elpriser innebär det att många företag får det svårt ekonomiskt samtidigt som investeringar i den industriella omställningen till fossilfrihet genom elektrifiering riskerar att skjutas upp eller inte bli av, enligt regeringen. Vidare kan företagen ofta inte ta ut ökade elpriser från kunden, med risk att de flyttar sin verksamhet från Sverige.

Kreditgarantier för kärnkraft

Regeringen föreslås bemyndigas att under 2024 ställa ut kreditgarantier för lån till investeringar i ny kärnkraft som uppgår till högst 400 miljarder kronor och som beräknas med motsvarande belopp för 2025 respektive 2026. En kreditgaranti innebär att staten, upp till ett visst belopp, går i borgen för någon annans betalningsåtagande och den fungerar därmed som ett skydd mot kreditförluster. En kreditgaranti bidrar därmed till att minska de finansiella riskerna för investeringar i ny kärnkraft och underlättar på så sätt finansieringen av dessa investeringar. Kreditgarantierna för kärnkraft ska utformas i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och förordningen (2011:211) om utlåning och garantier, vilket innebär att en garantiavgift ska tas ut som motsvarar statens förväntade kostnad.

Energimyndighetens förvaltningsanslag ökas

För att bland annat möta ökade krav från EU och möjliggöra en förbättrad och mer högupplöst statistik över elanvändningen med utgångspunkt från den faktiska elmätaren, utveckla ny och befintlig energistatistik till nytta för energi- och klimatomställningen samt bidra till ökad försörjningstrygghet ökas anslaget med 12 miljoner kronor från 2024.

För att möjliggöra en nationell samordning av utbyggnaden av laddinfrastruktur ökas Energimyndighetens förvaltningsanslag med 8 miljoner kronor från 2024. Samtidigt föreslås myndighetens anslag minskas med 4,8 miljoner kronor 2024 till följd av en generell besparing för statens myndigheter.

Energieffektiviseringsanslaget ökas för utveckling av energideklarationsregistret

Energideklarationsregistret och energiklassningen för byggnader behöver uppdateras och utvecklas inför att nya krav från EU väntas träda i kraft (EPBD, direktivet om byggnaders energiprestanda). Regeringen föreslår och beräknar att medel kan användas och prioriteras inom anslaget för 2024 och 2025. Från 2026 beräknas anslaget öka med 12 miljoner kronor för ändamålet.

Energimarknadsinspektionens förvaltningsanslag ökas och minskas

Anslaget föreslås öka med 5 miljoner kronor från 2024 för att stärka och upprätthålla myndighetens arbete med effektiva och förkortade tillståndsprocesser. Det framhålls att behovet av nya elnät är avgörande för energiomställningen och en förutsättning för de industrietableringar som initierats i Sverige. Samtidigt föreslås en minskning av anslaget med 2,1 miljoner kronor 2024 till följd av en generell besparing i statsförvaltningen.

Elsäkerhetsverket tilldelas medel för höjd kunskap om elsäkerhet och EMC

Information och vägledning till bostadsägare, konsumenter och yrkesverksamma blir allt viktigare verktyg för att möta utmaningar som elektrifieringen och energiomställningen kan medföra i fråga om elsäkerhet och elektromagnetisk kompatibilitet (EMC), exempelvis kopplat till solpaneler på byggnader. Därför föreslås Elsäkerhetsverkets

förvaltningsanslag ökas med 2 miljoner kronor per år från 2024. Samtidigt föreslås anslaget minskas med 0,76 miljoner kronor 2024 till följd av en generell besparing i statsförvaltningen.

Nytt anslag för energiplanering föreslås

Energiplaneringen behöver stärkas och samordnas lokalt, regionalt och nationellt för att bana väg för elektrifieringen, konkurrenskraften och den gröna omställningen. Regeringen föreslår en satsning på 250 miljoner kronor under 2024, från 2025 beräknas satsningen till 290 miljoner kronor per år.

Anslaget föreslås användas för myndigheters, inklusive länsstyrelsernas, regioners och kommuners arbete med energiplanering, grön omställning och ökad försörjningstrygghet. Anslaget får användas för att främja nationell energiplanering vilket inkluderar arbete med att utveckla underlag och planeringsförutsättningar för att underlätta investeringar i fossilfri elproduktion, elnät och annan infrastruktur som är nödvändig för elektrifieringen i Sverige. Anslaget samordnas också med det tidigare anslaget för statsbidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning.

Genom samverkan mellan myndigheter vid tillståndsprocesser för utbyggnad av elnät kan ledtiderna för handläggning förkortas betydligt. Regeringen föreslår därför en satsning på totalt 55 miljoner kronor under perioden 2024–2026 för att ta vidare och utveckla Energimarknadsinspektionens pilotprojekt om samarbete, som avses finansieras inom det nya energiplaneringsanslaget.

Anslaget för Energiforskning minskas med 20 miljoner kronor 2024 och 25 miljoner kronor från 2025 för att delvis finansiera det nya anslaget för energiplanering

Höjt elberedskapsanslag

Den aktuella situationen i Europa motiverar att takten i den återupptagna totalförsvarsplaneringen ökar och som en del av det bör planerade elberedskapsåtgärder tidigareläggas och ytterligare åtgärder genomföras enligt regeringen, exempelvis en utökning av bränslelager till störningsreserven och stärkt förmåga till återuppbyggnad av elsystemet vid kris. Elberedskapsanslaget föreslås därför ökas med 100 miljoner kronor i höständeringsbudgeten under 2023.

Behovet av höjd ambitionsnivå inom elberedskap har vidare ökat under de senaste åren, inte minst till följd av det förändrade säkerhetspolitiska läget med Rysslands storskaliga invasion av Ukraina vilket fått spridningseffekter på energimarknaderna i Europa och den återupptagna totalförsvarsplaneringen. Planerade elberedskapsåtgärder bör därför tidigareläggas och behov av ytterligare åtgärder har identifierats. Bland annat behöver förmågan till ö-drift av begränsade geografiska områden fortsatt byggas ut för att säkerställa nödvändig försörjning av samhällsviktig verksamhet. För att förstärka insatserna för elberedskap föreslås elberedskapsanslaget med 250 miljoner kronor för 2024 och beräknas öka med 100 miljoner kronor från 2025.

Samtidigt föreslås elberedskapsavgiften att ökas med 300 miljoner kronor per år till 650 miljoner kronor från och med 2024, vilket är en avgift som betalas av elkunderna.

Nytt anslag för energiberedskap föreslås

För att förtydliga och stärka insatser för åtgärder beredskap inom energisektorn samt spegla den återupptagna totalförsvarsplaneringen föreslås ett nytt anslag 1:10

Energiberedskap som förvaltas av den sektorsansvariga myndigheten Energimyndigheten. Tidigare beräknade medel för ändamålet civilt försvar under anslaget 1:6 Elberedskap föreslås därför överföras till det nya anslaget 1:10 Energiberedskap. Regeringen föreslår att 54 miljoner kronor anvisas för 2024, för 2025 respektive 2026 beräknas anslaget till 144 miljoner kronor per år. Detta innebär att anslagen för energiberedskap respektive elberedskap separeras för att bland tydliggöra vilka medel som ska användas av Energimyndigheten respektive Svenska kraftnät.

Utökat stöd för biogas

Biogasproduktion från gödsel innebär förutom en ökad andel förnybar energi även minskade metangasutsläpp från djurproduktionen, stärkt beredskap och minskat fossilberoende på jordbruksföretagen. För att möjliggöra ett stöd till produktion av biogas från gödsel under det sista kvartalet 2023 föreslås anslaget för biogasstöd tillföras 33 miljoner kronor under 2024. Under perioden 2024–2026 föreslås ett nytt stöd till produktion av biogas från gödsel införas. Anslaget ökas med 200 miljoner kronor 2024. För åren 2025 och 2026 beräknas anslaget ökas med 200 miljoner kronor per år.

Ändringar i anslaget för driftsstöd för bio-CCS

Anslaget för driftsstöd till bio-CCS minskas med 10 miljoner kronor för 2024 respektive 2025 till 15 miljoner kronor per år eftersom kostnaderna inte beräknas uppgå till vad som tidigare beräknats. Anslaget beräknas öka med 1 309 miljoner kronor fr.o.m. 2026 för att beräknade medel ska vara i linje med föreslaget beställningsbemyndigandet för anslaget.

Regeringen föreslår flera satsningar för att stärka "ingenjörlandet Sverige"

De stora behoven av kompetens under kommande år och den snabba teknikutvecklingen, inte minst föranledd av omställningen till ett fossilfritt energisystem, kommer även att innebära att möjligheterna till omställning och vidareutbildning för den som redan läst t.ex. en ingenjörutbildning behöver förbättras. Regeringen vill därför göra en bredare satsning på utbildning på avancerad nivå för att fler ska kunna vidareutbilda sig och tillgodogöra sig kompetens inom områden som bl.a. batterier, elektrifiering och andra områden där teknikutvecklingen går snabbt fram.

Regeringen föreslår bland annat en riktad satsning för att utöka civilingenjörsutbildningarna under kommande år. Under 2024 tillförs 62 miljoner kronor inklusive studiemedel för att permanent bygga ut civilingenjörsutbildningarna och för utbildning på avancerad nivå vid Uppsala universitet, Lunds universitet och Chalmers Tekniska Högskola Aktiebolag. När satsningen är fullt utbyggd 2029 uppgår den till cirka 200 miljoner kronor inklusive studiemedel. För att fler ska kunna utbilda sig till ingenjörer byggs även basårutbildningarna vid dessa lärosäten ut. Satsningen på basårutbildningar omfattar 31 miljoner kronor inklusive studiemedel 2024 och 74 miljoner kronor inklusive studiemedel från 2025.

Regeringen föreslår också en strategisk satsning på höjda forskningsanslag om 45 miljoner kronor från och med 2024. Syftet är att stärka forsknings- och utbildningsmiljöerna inom elektrifiering och batteriteknik vid Uppsala universitet, Lunds universitet och Chalmers Tekniska Högskola Aktiebolag. Genom den här satsningen skapar regeringen snabbt förutsättningar för att lärosätena ska kunna rekrytera fler forskare och lärare med nyckelkompetens inom ett område där den internationella konkurrensen är hög.

Svenska kraftnäts investeringsplan

Svenska kraftnäts förslag till investerings- och finansieringsplan för treårsperioden 2024–2026 som omfattar åtgärder i transmissionsnätet inklusive utlandsförbindelser och utrustning för elektronisk kommunikation föreslås godkännas. De planerade investeringarna under perioden 2024–2026 beräknas uppgå till 32 miljarder kronor varav 7,8 miljarder kronor avser 2024.

Skattefrågor

Sänkt skatt på bensin och diesel

Regeringen aviserar att en sänkt energiskatt på bensin (miljöklass 1) bör 2024 sänkas med 1 krona och 31 öre per liter jämfört med den nivå som skulle ha gällt med nuvarande regler om indexomräkning. Energiskatten på alkylatbensin bör 2024 höjas med 10 öre per liter jämfört med den nivå som skulle ha gällt med nuvarande indexeringsregler. Energiskatten på diesel bör 2024 sänkas med 341 kronor per kubikmeter jämfört med den nivå som skulle ha gällt med nuvarande indexeringsregler. Koldioxidskatten på s.k. märkt diesel bör 2024 sänkas med 259 kronor per kubikmeter jämfört med den nivå som skulle ha gällt med nuvarande indexeringsregler. Regeringen väntas återkomma med ett lagförslag med detta innehåll under oktober.

Sänkt energiskatt på el för koldioxidavskiljning aviseras

Regeringen aviserar att elektrisk kraft som förbrukas i utrustning för den process genom vilken koldioxid avskiljs ur rökgaser i en industrialanläggning, eller i en anläggning för produktion av värme eller elektrisk kraft eller en kombination av dessa, bör få delvis befrielse från energiskatt. Energiskatt bör tas ut med 0,6 öre per kilowattimme för den elektriska kraft som förbrukas i sådan utrustning för infångning av koldioxid (s.k. CCS-installation), under förutsättning att koldioxiden lagras. Det kommande förslaget är för närvarande ute på remiss och föreslås träda i kraft den 1 oktober 2024.

Höjd skatt på avfall men slopad BNP-indexering föreslås

Skattesatsen för skatt på avfall för 2024 föreslås höjas till 725 kronor per ton avfall. För 2025 och efterföljande kalenderår ska skattebeloppen åter bestämmas genom omräkning utifrån KPI men med utgångspunkt i gällande skattesatser och förändringar i KPI mellan juni 2023 och juni året före det år som omräkningen avser. Det årliga schabloniserade tillägget om två procentenheter, s.k. BNP-indexering, utöver KPI-indexeringen föreslås tas bort. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Höjd omsättningsgräns för moms

Omsättningsgränsen för undantag från mervärdesskatt bör höjas från 80 000 kronor till 120 000 kronor per kalenderår i syfte att förbättra villkoren för de allra minsta företagen. Det kommande förslaget bör enligt regeringen träda i kraft den 1 januari 2025.